

Rapport van bevindingen naar aanleiding van het Jaarverslag 2005 van de Stichting Vervangingsfonds / BGZ en de Stichting Participatiefonds.

1. Inleiding

Als gevolg van de onderwijswetgeving wordt elk jaar een rapport van bevindingen opgesteld waarin de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) kenbaar maakt aan de Tweede Kamer (TK) tot welke opmerkingen de jaarverslagen van de Fondsen – Stichting Vervangingsfonds/ Bedrijfsgezondheidszorg (VF/ BGZ) voor het onderwijs en Stichting Participatiefonds (PF) - aanleiding geven. Aangezien de onderscheiden jaarverslagen altijd gelijktijdig worden toegezonden aan de TK, heb ik er – net als voorgaande keren -voor gekozen één rapport van bevindingen op te stellen waarin u zowel mijn algemene als specifieke opmerkingen aantreft over de beide Fondsen.

2. Totstandkoming rapport van bevindingen

De jaarverslagen zijn begin juli door het Bestuur VF / BGZ respectievelijk PF vastgesteld en direct er na in elektronische vorm doorgeleid naar het Ministerie van OCW voor verdere verspreiding. De gedrukte versies van beide jaarverslagen heb ik intussen ook ontvangen en deze treft u hierbij aan. In dit rapport van bevindingen rapporteer ik u over mijn op- en aanmerkingen naar aanleiding van deze jaarverslagen. Ik heb tijdens de zomermaanden aan het Vervangingsfonds en het Participatiefonds schriftelijk een aantal vragen gesteld over het verslag. De vragen zijn inmiddels door het VF c.q. het PF naar tevredenheid beantwoord. De resultaten daarvan zijn, voor zover nodig, in dit rapport van bevindingen verwerkt.

3. Algemeen

De beide jaarverslagen 2005 voldoen wat betreft de vormgeving, structuur en informatievoorziening aan de verwachting. De verslagen voldoen daarmee, in belangrijke mate, aan de informatiebehoefte die ik thans heb. De jaarverslagen zijn samengesteld conform de richtlijnen die van kracht zijn. Als gevolg van deze richtlijnen komt aan het jaarverslag een ruimere betekenis toe dan enkel een administratieve verantwoording over de verslagperiode. De bedrijfsvoering en de werkzaamheden van de Fondsen dienen ook een prominent onderdeel van het verslag te zijn.

De beide jaarverslagen bevatten de volgende onderdelen:

- kort verslag van het bestuur;
- de jaarrekening;
- een goedkeurende accountantsverklaring;
- het verslag van werkzaamheden.

4). Vervangingsfonds

A. Jaarverslag

Het bestuur geeft in dit verslag aan dat 2005 een turbulent jaar is geweest in verband met de financiële positie waarin het fonds de eerste maanden van 2005 heeft verkeerdt. Er dreigde een tekort te ontstaan. In het voorjaar 2005 (bij voorjaarsnota) is er vanuit het ministerie een financiële oplossing aangedragen waardoor in 2005 de tekorten beperkt zijn gebleven. Verwachting is dat deze in 2006 ook niet zullen optreden.

B. Financieel beheer

Het Vervangingsfonds vermeldt in het jaarverslag dat er een wijziging in de financiële verslaglegging heeft doorgevoerd. Dat wil zeggen dat de exploitatierekening en de balans nu volledig conform het baten en lastenstelsel zijn opgesteld in plaats van conform en niet in een mengvorm tussen het baten en lastenstelsel en het "kasstelsel" zoals tot nu toe gebruikelijk was. Deze aanpassingen vloeien voort uit het doorvoeren van een integrale toepassing van de richtlijnen voor de jaarverslaggeving gebaseerd op BW2 titel 9. De (beperkte) gevolgen hiervan worden in het jaarverslag toegelicht.

C. Financiële ontwikkeling

Zoals reeds aangegeven onder het Jaarverslag, is 2005 financieel gezien problematisch geweest. Dit had onder andere te maken met het (gedeeltelijk) wegvallen van de WAO-inkomsten bij het Vervangingsfonds.

Leraren worden, in geval van arbeidsongeschiktheid, doorbetaald door de school. Maar ze hebben ook aanspraak op een WAO-uitkering. In dat geval machtigen ze UWV om de uitkering (via de werkgever) uit te betalen aan het Vervangingsfonds. Zo kan hiervan weer vervanging worden betaald. De WAO-inkomsten van het fonds zijn de laatste jaren fors gedaald te weten: in 2002 nog € 68 mln., in 2003 € 51,1 mln., in 2004 € 36,1 mln. en in 2005 € 20,5 mln, terwijl in 2006 nog slechts € 5 a €10 mln wordt verwacht en vanaf 2007 geen WAO-inkomsten meer. De dalende WAO-inkomsten zijn het gevolg van een dalende WAO-instroom als gevolg van een daling van het ziekteverzuim en gewijzigde regelgeving (wet Poortwachter en de wet loondoorbetaling bij ziekte). Ook de inspanningen van het Vervangingsfonds zelf hebben bijgedragen aan de verminderde WAO-instroom. Bovendien is de WIA in de plaats gekomen van de WAO. Voor de WIA-uitkeringen vindt geen restitutie meer plaats door schoolbesturen aan het VF.

Naar aanleiding van deze ontwikkelingen zijn bij Voorjaarsnota 2005 extra middelen beschikbaar gesteld om dit op te vangen. Er kon echter niet worden voorkomen dat het jaar 2005 afgesloten werd met een negatief resultaat van ca €17 mln. Dit resultaat is afgeboekt van het eigen vermogen. Naar het zich laat aanzien heeft het VF vanaf 2006 voldoende middelen.

D. Ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid

Het ziekteverzuim in het po en vo bleef in 2005 dalen. In het basisonderwijs is het ziekteverzuim op 5,9 procent en in het speciaal onderwijs op 6,4 procent uitgekomen. In het voortgezet onderwijs daalde het ziekteverzuim in 2005 naar 5,4 procent. Het doel van het kabinet was om in 2007 het ziekteverzuim in het primair basisonderwijs te laten dalen tot 6,14 procent en in het speciaal en voortgezet onderwijs tot respectievelijk 6,86 en 6,03 procent¹. Deze doelstelling is echter in 2005 al ruimschoots gehaald.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
BO	8,7	8,9	8,4	7,57	6,76	6,48	5,89
SBAO/WEC	9,4	9,6	9,7	8,73	7,56	7,21	6,41
PO					6,87	6,58	5,96
VO	7,4	7,9	7,8	7,03	5,84	5,57	5,38

In de periode 2001–2005 is het aantal WAO-uitkeringen in de onderwijssector met 20 procent afgenomen. De grootste daling is in 2005 gerealiseerd: een vermindering van 12 procent ten opzichte van 2004. De totale uitgaven aan (wettelijke) arbeidsongeschiktheidsuitkeringen bedroegen in de gehele onderwijssector in 2005 ruim € 543 miljoen. Dit is een daling van bijna 10 procent ten opzichte van 2004: toen bedroegen de uitgaven € 601,5 miljoen.

Het Vervangingsfonds heeft in de laatste jaren een breed palet aan activiteiten opgezet om het ziekteverzuim en de daaruit voortvloeiende arbeidsongeschiktheid terug te dringen. Het is uitvoerder geweest van de arboconvenanten en de daaropvolgende arboplusconvenanten. Door middel van het inzetten van voorlichting, subsidies, instrumenten, de regioadviseurs en de re-integratiedeskundigen heeft het Vervangingsfonds een belangrijke bijdrage geleverd aan de daling van het ziekteverzuim en de instroom in de arbeidsongeschiktheidsregelingen.

¹ Uitgangspunt van het kabinet is het gemiddelde niveau van het ziekteverzuimpercentage in het primair en voortgezet onderwijs in 1997 en het niveau van het ziekteverzuimpercentage in 2001 in de marktsector. Het verschil tussen beide percentages moet in de periode 2004–2007 met 50 procent gereduceerd worden. Het ziekteverzuimpercentage in de marktsector bedroeg in 2001 5,4 procent (CBS). Dit betekent concreet dat het kabinet ernaar streeft het ziekteverzuim in het basisonderwijs verder terug te brengen met 0,74 procent, in het speciaal onderwijs met 1,47 procent en in het voortgezet onderwijs met 0,64 procent.

E. Overige opmerkingen/ controle maatregelen

In voorgaande Rapport van bevindingen over 2004 heb ik aangegeven dat, door het nemen van controlemaatregelen, het Vervangingsfonds in 2004 binnen de tolerantiegrens rechtmatigheid van 1% is gebleven. Uit het jaarverslag 2005 blijkt dat dit percentage is opgelopen naar 1,4%. Ik zal in overleg treden met het Vervangingsfonds om na te gaan of bovengenoemde maatregelen verder kunnen worden aangescherpt om zodoende binnen de tolerantiegrens te blijven. Daarnaast zal ik Vervangingsfonds verzoeken om aan te geven welke stappen zijn ondernomen om dit percentage neerwaarts te kunnen bijstellen.

In 2005 is er een audit door de interne accountantsdienst in gang gezet om het toezicht op het Vervangingsfonds te verstevigen. Naar aanleiding van deze audit is het reeds bestaande informatieprotocol waarin de informatie-uitwisseling tussen het VF en OCW is geregeld, bijgesteld.

5). Participatiefonds

A. Jaarverslag

Evenals in het jaarverslag van het Vervangingsfonds besteedt het bestuur in dit verslag veel aandacht aan de rolverdeling en aan de in 2005 dreigende tekorten. Ik wil op dit onderdeel van het jaarverslag nu niet in herhaling vervallen en ik verwijs u kortheidshalve naar mijn reactie bij het verslag VF.

B. Financieel beheer

Het Participatiefonds vermeldt in het jaarverslag dat er een wijziging in de financiële verslaglegging heeft doorgevoerd. Dat wil zeggen dat de exploitatierekening en de balans nu volledig conform het baten en lastenstelsel zijn opgesteld in plaats van conform en niet in een mengvorm tussen het baten en lastenstelsel en het "kaststelsel" zoals tot nu toe gebruikelijk was. Deze aanpassingen vloeien voort uit het doorvoeren van een integrale toepassing van de richtlijnen voor de jaarverslaggeving gebaseerd op BW2 titel 9. De (beperkte) gevolgen hiervan worden in het jaarverslag toegelicht.

C. Financiële ontwikkeling

Naar aanleiding van het kabinetsbeleid waarbij de bekostiging van het OALT-onderwijs (onderwijs in allochtone levende talen) en van de zogenaamde ID-banen (in- en doorstroombanen) werd beëindigd, resp. drastisch werd verminderd, dreigde een forse toename van de kosten voor het Participatiefonds. Bij Voorjaarsnota 2005 zijn extra middelen beschikbaar gesteld om dit op te vangen via een opslag- en premieverhoging door het Participatiefonds. Het jaar 2005 kon daarom afgesloten worden met een positief resultaat van ca €20 mln. Dit resultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen. Zoals het zich nu laat aanzien lijkt met name de werkloosheid van I/D-werknemers voorsnog mee te vallen.

D. Maatregelen

In 2003 en 2004 heeft OCW samen met het ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid (SZW), sociale partners en VNG, gewerkt aan het regulier maken van ID banen. De gemeenten zijn met de komst van de Wet Werk en Bijstand (WWB) per 1 januari 2004 volledig verantwoordelijk voor het reïntegratiebeleid. Het rijk speelt geen rol meer bij de inzet van gesubsidieerde arbeid. Om invulling te geven aan die verantwoordelijkheid heeft SZW in 2005 € 1,6 miljard aan gemeenten beschikbaar gesteld. In 2004 heb ik een pilot in de gemeente Hengelo gesteund gefinancierd waarbij met ontslag bedreigde I/D-werknemers met een extra inspanning voor de arbeidsmarkt konden worden behouden. Naar aanleiding van het succes van deze pilot heeft het Participatiefonds mij in januari 2005 verzocht om bij te dragen aan een landelijke uitrol van deze pilot. Het gaat om I/D-werknemers die per in de periode van 1 augustus 2005 tot 1 januari 2006 zonder extra maatregelen onvermijdelijk werkloos zouden worden. Dit project is een samenwerking tussen gemeenten, schoolbesturen, het SBO en het Participatiefonds. Ik heb dit project gesteund met een éénmalige investering van maximaal 4 mln.

E. Overige opmerkingen/ controlemaatregelen

Er is in 2005 een audit door de interne accountantsdienst in gang gezet om het toezicht op het Participatiefonds te verstevigen. Naar aanleiding van deze audit heb ik in de loop van dit jaar het reeds bestaande informatieprotocol, waarin de informatieuitwisseling tussen het PF en OCW is

geregeld, bijgesteld.